

Oordeel Verantwoordingsorgaan PPF APG – verslagjaar 2018

Inhoud

Oordeel van het VO	2
Aanbevelingen van het VO	2
Verantwoording 2018.....	2
Opvolging aanbevelingen 2017	3
1. Kosten.....	4
2. Governance en toekomst fonds	5
3. Toeslagbeleid.....	6
4. Premiebeleid	7
5. Evenwichtige Belangenafweging.....	7
6. Communicatie	8
7. Risicobeleid.....	9
8. Beleggingsbeleid.....	9

Oordeel van het VO

Het VO oordeelt positief over het beleid en uitvoering door het bestuur over 2018. Het VO heeft waardering voor de transparante manier waarop het bestuur de dialoog zoekt met de diverse stakeholders over de toekomst van het fonds, de keuzes op het terrein van maatschappelijk verantwoord beleggen en het premiebeleid. Ook is de samenwerking tussen het bestuur, RvT en VO goed verlopen in 2018. Voor 2019 en verder wil het VO de samenwerking en afstemming met de Raad van Toezicht concreter invulling geven.

De belangrijkste aandachtspunten betreffen de uitwerking van de korte en lange termijn strategie van het fonds alsmede de hoge uitvoeringskosten per deelnemer en de hoge kosten van het beleggingsbeleid.

Aanbevelingen van het VO

Het VO constateert dat het bestuur opvolging heeft gegeven aan de aanbevelingen 2017. Het VO heeft ten aanzien van het verslagjaar 2018 aanbevelingen op het gebied van kosten, governance en toekomst fonds en beleggingsbeleid. Deze worden hierna samengevat.

Kosten:

- Blijf bij het voortzetten van de strategiediscussie expliciet aandacht geven aan de uitvoerings- én de vermogensbeheerkosten. Kijk daarbij naar een structurele oplossing t.a.v. Rechtenbeheer en overleg met de opdrachtnemer over een neerwaartse aanpassingen van de kosten van vermogensbeheer (bijv. door onderscheid te maken tussen vaste en variabele kosten). Er dient kritisch bekeken te worden of de kosten van het vermogensbeheer in relatie staan tot de geleverde prestaties.
- In het verlengde van het advies van de Raad van Toezicht beveelt het VO aan om een externe adviseur te overwegen.

Governance en toekomst fonds:

- Het VO beveelt het bestuur aan om een strakke planning aan te houden voor het uitwerken van de korte en lange termijn strategie, waarbij minimaal twee afstemmomenten per jaar met RvT en VO worden ingepland. De RvT beveelt het bestuur aan zich voor wat betreft de lange termijn strategie, te laten ondersteunen door een extern adviseur (onafhankelijk van APG). Het VO onderschrijft deze aanbeveling van de RvT.

Beleggingsbeleid:

- Het VO begrijpt de complexiteit ten aanzien van het inzichtelijk maken van consequenties van de ESG keuzes, desalniettemin vraagt het VO aandacht te hebben voor mogelijkheden ten aanzien van het vergroten van dit inzicht.
- In relatie tot de relatief hoge kosten voor vermogensbeheer beveelt het VO aan om in overleg met Fiduciair Management tevens alternatieven voor actief beheer, zoals beleggen in indexfondsen, te onderzoeken.

Verantwoording 2018

Het Verantwoordingsorgaan van PPF-APG (het VO) heeft het handelen van het bestuur over 2018 op basis van voor het VO wezenlijke thema's beoordeeld. Het betreft kosten, governance en toekomst pensioenfonds, toeslagbeleid, premiebeleid, evenwichtige belangenafweging, communicatie, risicobeleid en beleggingsbeleid. Ieder van deze thema's is volgens een vast stramien beschreven:

- De *norm*: de meetlat waarlangs het VO de besluiten van het bestuur legt;

- De *bevindingen*: de feitelijke constateringën waarop het oordeel inzake het thema gebaseerd is;
- Het *oordeel* over het handelen van het bestuur op het betreffende thema;
- Een eventuele *aanbeveling* van het VO aan het bestuur over toekomstig handelen van het bestuur.

Dit verslag begint met een terugblik op de aanbevelingen van vorig jaar en de opvolging daarvan door het Bestuur.

Opvolging aanbevelingen 2017

Bij de beoordeling van het beleid en de uitvoering door het bestuur over 2017 heeft het VO een aantal aanbevelingen aan het bestuur gegeven. Hierna stellen wij de status vast over de opvolging van deze aanbevelingen door het bestuur.

Aanbevelingen over 2018		Status opvolging
2.7	<u>Openstaand uit 2017:</u> In het jaarverslag te rapporteren over het gemiddelde gerealiseerde rendement – over alle assets - gedurende een langere reeks van jaren.	Beleggingsresultaten zijn over een reeks van jaren geaggregeerd opgenomen in het bestuursverslag 2018.
1.1.	Blijf bij het voortzetten van de strategiediscussie expliciet aandacht geven aan de uitvoerings- én de vermogensbeheerkosten. Kijk daarbij naar een structurele oplossing t.a.v. Rechtenbeheer en overleg met de opdrachtnemer over een neerwaartse aanpassingen van de kosten van vermogensbeheer (bijv. door onderscheid te maken tussen vaste en variabele kosten).	Afspraak m.b.t. uitvoeringskosten is nog niet omgezet naar een structurele oplossing. Gesprek met AM over vermogensbeheerkosten is gestart vanuit de auditcommissie.
1.2	Kijk nog eens kritisch naar de fondskosten, bv. sponsoring van Kandoor, kosten van externe adviseurs en kosten voor benchmarking.	Begin 2019 is door het bestuur besloten om de CEM benchmarking niet meer elk jaar te laten uitvoeren.
4.1	Bespreek de premievrijval t.a.v. de 55min regeling in een breder kader met sociale partners, waarbij ook het herstel van de premiedekkingsgraad en de voornemens voor afschaffing van de doorsneesystematiek worden meegenomen.	De premievrijval is uitgebreid aan de orde gesteld in de premienota 2019.
4.2	Het VO vraagt het bestuur nader te motiveren waarom het bestuur kiest voor bepaalde grenzen waarbinnen de premiedekkingsgraad zich in de toekomst mag bevinden.	Er heeft goede discussie plaatsgevonden over de premiedekkingsgraad in relatie tot premie stelling. De aanbeveling is niet overgenomen, maar het VO acht op basis van de gegeven achtergrondinformatie de aanbeveling niet meer dusdanig relevant dat deze in stand moet blijven.

5.1	Het VO verzoekt het bestuur om de combinatie van het premiebeleid en het toeslagenbeleid te toetsen op evenwichtigheid en de uitkomst van de toets gemotiveerd te delen met het VO.	Dit is voldoende behandeld bij de bespreking van de toeslagennota en hierbij is vastgesteld dat het binnen de fiscale kaders past en voldoet aan de evenwichtigheidscriteria van DNB.
6.1	Het VO beveelt het bestuur aan om de kosten voor communicatiebeleid niet verder te laten oplopen.	Budget communicatieplan past binnen de afgesproken uitvoeringsprijs.
6.2	Het VO vraagt het bestuur de aanwezigheid van GHR bij de Commissie Communicatie en Pensioenbeleid te heroverwegen.	Het bestuur heeft begin 2019 besloten de APG HR vertegenwoordiger op afroep aanwezig te laten zijn bij de vergaderingen van de commissie.
8.1	Het VO beveelt aan om (voorgenomen) beleggingskeuzes explicieter toe te lichten aan de hand van het verband tussen rendement, kosten, risico en ESG per beleggingscategorie.	Het bestuur heeft aandacht voor het onderbouwen van beleggingskeuzes onder andere via het reviewproces dat zij samen met de fiduciair doorloopt. Tijdens de deelnemersbijeenkomsten worden beleggingskeuzes eveneens toegelicht. De verantwoording over het verband rendement en ESG is in sommige gevallen een uitdaging. Het VO blijft hiervoor aandacht vragen. Zie ook aanbeveling 2018

Hierna volgt een nadere toelichting op de normen, de bevindingen, het oordeel en geeft het VO indien van toepassing aanbevelingen.

1. Kosten

Norm:

Het bestuur geeft inzicht in de kosten, op basis van een vergelijking met een peergroup of een benchmark. Het niveau van de uitvoeringskosten moet in beginsel in lijn liggen met voor pensioenfondsen in die peergroup of benchmark gebruikelijke kosten.

Bevinding:

- De totale pensioenuitvoeringskosten zijn afgenomen (zowel de kosten voor pensioen- als de kosten voor vermogensbeheer).
- De prijs per deelnemer voor pensioenbeheer is gedaald van € 456 naar € 373 per jaar
- De Vermogensbeheer benchmarkrapportage boekjaar 2017 toont dat de kosten voor vermogensbeheer voor het fonds hoger zijn dan de benchmark.

Oordeel:

- Het VO constateert dat het bestuur voor de jaren 2018 en 2019 een substantiële korting heeft onderhandeld voor de kosten van het pensioenbeheer. De kosten per deelnemer blijven hoog.

- Het fonds heeft in 2018 expliciete aandacht gehad voor de relatief hoge vermogensbeheerkosten. Het VO geconstateerd dat er enige verlaging in kosten is in 2018 ten opzichte van 2017. Dit is onder andere het gevolg van afstoten van hedge funds als beleggingscategorie.

Aanbeveling:

- Blijf bij het voortzetten van de strategiediscussie expliciet aandacht geven aan de uitvoerings- én de vermogensbeheerkosten. Kijk daarbij naar een structurele oplossing t.a.v. Rechtenbeheer en overleg met de opdrachtnemer over een neerwaartse aanpassingen van de kosten van vermogensbeheer (bijv. door onderscheid te maken tussen vaste en variabele kosten). Er dient kritisch bekeken te worden of de kosten van het vermogensbeheer in relatie staan tot de geleverde prestaties.
- In het verlengde van het advies van de Raad van Toezicht beveelt het VO aan om een externe adviseur te overwegen.

2. Governance en toekomst fonds

Norm:

- Het bestuur legt verantwoording af over de beleidskeuzes en de mate waarin de doelen zijn bereikt vanuit de missie, visie en strategie van het fonds aan het VO, zowel schriftelijk als in dialoog met het VO.
- Er is constructief overleg tussen bestuur, intern toezicht en het VO.
- Het bestuur beoordeelt periodiek de toekomstbestendigheid van het fonds en bespreekt deze met het VO.

Bevindingen:

- Als gevolg van de instelling van de Raad van Toezicht (RvT) per 1-1-2018 is de governance structuur gewijzigd. De Raad van Toezicht heeft het eerste half jaar gebruikt om het fonds te leren kennen. Op basis van deze verkennende periode heeft de RvT een toezichtagenda voor de komende jaren opgesteld, en haar activiteiten verlegd naar een meer toezichthoudende rol. Het verslag van de RvT is gedeeld met het VO. Vragen die het VO had zijn afdoende beantwoord. Inmiddels heeft de voorzitter van de RvT aangegeven dat hij zijn activiteiten voor het fonds gaat beëindigen na de evaluatieperiode 2018. Het VO zal de komende periode in nauwe samenwerking met het bestuur zorgdragen voor een geschikte opvolger van de huidige voorzitter van de RvT.
- In 2018 is het overleg tussen het bestuur en het VO verder geïntensiveerd door participatie van het VO aan de studiedagen alsmede diverse werkgroepen. Ook is het voorzittersoverleg tussen bestuur en VO gecontinueerd.
- Het bestuur past de Code Pensioenfondsen volgens de regels toe met één uitzondering. Conform het principe “pas toe of leg uit” van de Code maakt het bestuur in het bestuursverslag melding van deze uitzondering.
- Het bestuur heeft een werkgroep Strategie ingesteld welke in 2018 een aantal keren samen is gekomen. Daarnaast heeft het bestuur overleg gehad met de uitvoerder en de werkgever inzake de toekomst van het fonds. Voorgaande heeft geleid tot het besluit van de werkgroep om een korte-termijn strategie (2020-2022) en een lange-termijn strategie (2023 en verder) uit te werken.

Oordeel:

- Het VO is van mening dat na een opstartfase van de samenwerking tussen VO en RvT in 2019 constructiever kan worden. Het VO zal derhalve in overleg met de RvT bespreken hoe dit tijdens periodieke afstemmomenten verder vormgegeven kan worden.
- Het VO kan zich vinden in het besluit van de werkgroep strategie om een korte termijn visie uit te werken met als focus kostenverlaging, alsmede een strategie vanaf 2023 vorm te geven.

Aanbeveling:

- Het VO beveelt het bestuur aan om een strakke planning aan te houden voor het uitwerken van de korte en lange termijn strategie, waarbij minimaal twee afstemmomenten per jaar met RvT en VO worden ingepland. De RvT beveelt het bestuur aan zich voor wat betreft de lange termijn strategie, te laten ondersteunen door een extern adviseur (onafhankelijk van APG). Het VO onderschrijft deze aanbeveling van de RvT.

Algemeen toeslag- en premiebeleid

Pensioen gaat over de lange termijn. Er zijn echter 2 aspecten die zowel (gewezen) deelnemers als pensioengerechtigden elk jaar weer direct in hun portemonnee voelen; Premie en Toeslag. Zeer belangrijke onderwerpen, waarbij keuzes zowel op de korte als de lange termijn consequenties hebben. Net als het bestuur, neemt het VO uitgebreid de tijd voor het bespreken van de premie,- en toeslagbeleid. Uit ervaring weten wij immers dat het complexe onderwerpen zijn waar vaak veel over te (be-)discussiëren valt. Ook dit jaar weer voor de premie 2019.

3. Toeslagbeleid

Norm:

- PPF-APG indexeert ieder jaar de opgebouwde rechten en uitkeringen volgens de vastgestelde staffel op basis van de economische omstandigheden, herstelplan en bestendige indexatie.
- De indexatie-ambitie moet op lange termijn haalbaar zijn conform de haalbaarheidstoets.

Bevinding:

- Per januari 2019 is een toeslag toegekend van 0,66%-punt (van de totale maatstaf van 1,9%).
- Op grond van de huidige financiële positie van het fonds en de te verwachten bewegingen van financiële markten wordt bij het toepassen van de indexatie de kans op verlaging van pensioenaanspraken in de toekomst als beperkt ingeschat.

Oordeel:

- Het bestuur heeft bij het bepalen van de toeslag uitgebreid aandacht besteed aan de impact op de financiële positie van het fonds, zoals de impact op de kans op korten en de impact op beleidsdekkingsgraad.
- Het stemt het VO tevreden dat het fonds bij het besluitvormingsproces breder kijkt dan eigen beleid en vooruitkijkt ook op de middellange termijn. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het laten uitvoeren van een assessment door APG Assetmanagement op de plotselinge schok in de aandelenmarkten einde 2018.
- Het VO constateert dat in het besluitvormingsproces alle belangen van de verschillende stakeholders goed zijn overwogen en behartigd.

Aanbeveling:

- Het VO heeft geen aanbevelingen ten aanzien van het toeslagbeleid 2018.

4. Premiebeleid

Norm:

- Het bestuur maakt een expliciete afweging van de risico's en de belangen op korte en lange termijn van de verschillende belanghebbenden bij het premiebeleid. Hierbij zijn zowel stabiliteit als een premie die kostendekkend is (herstel premiedekkingsgraad) van belang.

Bevinding:

- De belangenafweging is uitgebreid aan de orde gekomen bij de premienota.
- Het bestuur hanteert een *gedempte* kostendekkende premie. (een uitgangspunt wat het VO overigens onderschrijft).
- Einde 2018 is gebleken dat de financiële middelen voor de aanvullingsregeling 55 min, toereikend waren om de aanspraken volledig in te kopen. Door het affinanciering zijn alle voorwaardelijke aanspraken, onvoorwaardelijk geworden. Daarnaast is er 2%-punt premie per jaar vrijgevallen per 1 januari 2019.
- Voor iedere euro pensioenopbouw wordt circa 70 cent aan premie betaald en de rest van de pensioenopbouw dient uit rendement te worden gefinancierd.
- Het bestuur heeft besloten de premie van 2019 met 1 procentpunt te verhogen. Van 22,1 conform premiebeleid, naar 23,1%-punt. Het premiebesluit in 2019 leidt tot een stijging van de premiedekkingsgraad, waardoor deze dichterbij het streefniveau 75% uitkomt.

Oordeel:

- Het VO constateert dat het bestuur in 2018 actief aan de slag geweest is met de premiedekkingsgraad van het fonds. Dit heeft geleid tot meer inzicht in de achterliggende ratio en de mogelijkheden om te sturen.
- Het VO onderschrijft de keuze van het fonds om per 1 januari 2019 een 1%-punt hogere premie vast te stellen, onder andere ten behoeve van de premiedekkingsgraad.

Aanbeveling:

- Het VO heeft geen aanbevelingen ten aanzien van het premiebeleid 2018.

5. Evenwichtige Belangenafweging

Norm:

- Bij alle beleidsbeslissingen met impact op de belangen van afzonderlijke groepen heeft het bestuur een expliciete afweging van de belangen van de afzonderlijke groepen gemaakt en hierover ten minste verantwoording afgelegd in het jaarverslag. Beleidsbeslissingen waarbij expliciete belangenafweging relevant is, betreffen in ieder geval de risicohouding, het premiebeleid, het toeslagbeleid, het herstelplan, het crisisplan, het communicatiebeleid en het toekomstbeleid.

Bevinding:

- In het communicatiebeleid 2019-2021 komt de evenwichtigheid terug via de drie vastgestelde communicatie thema's: Persoonlijk, Inzicht, Betrouwbaar. Hierin komt expliciet het belang van persoonlijke communicatie die past bij de verschillende doelgroepen terug.
- Het bestuur heeft evenwichtigheid mee laten wegen in de vaststelling van de premie.

Oordeel:

- Het stemt het VO tevreden dat het thema evenwichtige belangenafweging expliciet in het communicatiebeleid is opgenomen. Ook bij de beoordeling van de overige normen stelt het VO vast dat evenwichtigheid voldoende in acht is genomen.

Aanbeveling:

- Het VO heeft geen aanbevelingen ten aanzien van evenwichtige belangenafweging.

6. Communicatie

Norm:

- Het VO hecht waarde aan het correct, tijdig, duidelijk en evenwichtig communiceren naar alle belanghebbenden van PPF APG, waarbij het bestuur invulling geeft aan het uitgangspunt "dichtbij". Naast deze uitgangspunten hecht het VO waarde aan het inzichtelijk maken van keuzemogelijkheden en handelingsperspectief.
- Het bestuur communiceert transparant over de thema's in dit normenkader.

Bevinding:

- In het najaar van 2018 is Helder Overzicht & Inzicht (HO&I) geïntroduceerd. Met HO&I heeft de deelnemer een beter beeld gekregen in de balans tussen het te verwachten netto pensioen (zowel dat van PPF APG als dat van andere pensioenuitvoerders) en de uitgaven op pensioendatum. Tevens bevat deze toepassing de mogelijkheid om diverse variabelen aan te passen en op die manier inzicht te geven in mogelijk handelingsperspectief.
- In 2018 zijn op 3 locaties bijeenkomsten voor deelnemers georganiseerd, waarvoor 145 deelnemers zich hebben aangemeld. Het bestuur zegt hierover tevreden te zijn en zich voor 2019 in te spannen om dit cijfer te verhogen.
- Een belangrijk thema waarover deelnemers in bijeenkomsten zijn geraadpleegd is duurzaam en verantwoord beleggen, specifiek het beleggen in tabak en kernwapens. Het bestuur geeft aan verder te willen doorpraten met de deelnemers over duurzaam en verantwoord beleggen.
- Het bestuur heeft zich ingezet om verdere digitalisering van de communicatie te bereiken, door het voeren van een opt-out campagne, om de communicatie met de deelnemers niet meer per post te doen.
- In 2018 is het Communicatiebeleidsplan voor de jaren 2019-2021 tot stand gekomen. Hierin is de strategie van het fonds voor de komende 3 jaar beschreven. Dit heeft geleid tot een drietal thema's in het beleidsplan: Persoonlijk, Inzicht en Betrouwbaar. Op basis hiervan is het Communicatiejaarplan 2019 opgesteld.

Oordeel:

- Het VO is van mening dat het bestuur adequaat invulling geeft aan tijdige, transparante en evenwichtige communicatie naar alle belanghebbende van het fonds. Met de komst van HO&I geeft het fonds nader invulling aan het handelingsperspectief van deelnemers.

Aanbeveling:

- Het VO heeft geen aanbevelingen ten aanzien van communicatie.

7. Risicobeleid

Norm:

- Het bestuur verantwoordt in een dialoog met het VO wat belangrijke risico's zijn (financieel en niet financieel), hoe deze worden beheerst en welke ontwikkelingen zich in dit kader voordoen.

Bevinding:

- De implementatie van de Europese IORP II-richtlijn heeft in 2018 veel aandacht gekregen van het fonds. Het fonds heeft zich door zowel interne als externe partijen laten informeren over de impact die deze wetgeving heeft op het fonds. De governance-structuur van het fonds is beoordeeld en voor de kerngebieden risicomanagement, actuariaat en audit zijn sleutelfunctiehouders aangewezen. Ook de vervulling van betreffende aandachtsgebieden is nader ingevuld. Het fonds heeft hiermee een adequate invulling gegeven aan de nieuwe wetgeving, welke op 13 januari 2019 van kracht is geworden. De benodigde beleidsbesluiten zijn gecommuniceerd richting DNB. In het najaar 2019 zal het fonds in een gesprek met DNB de context van de sleutelfunctiehouders verder toelichten. Het VO is door het bestuur veelvuldig geïnformeerd over de keuzes, processtappen en voortgang.
- In 2018 heeft er zowel door het bestuur als het VO een risk self assessment (RSA) plaatsgevonden. Deze assessments zijn gedeeld en besproken. Het RSA uitgevoerd door het bestuur is tevens met DNB gedeeld. De verwachting is dat DNB zal in een later stadium zal terugkomen op het self assessment, waarmee tevens duidelijker zal worden wat het relevante beleid ten aanzien van de RSA zal worden.
- Op kwartaalbasis bespreekt het bestuur de interne risico management (IRM) rapportage inclusief een dashboard met de belangrijkste updates en acties met de risicomanager. Deze rapportage alsmede het dashboard gaan nader in op financiële risico's zoals: solvabiliteit, pensioenresultaat, premie en rendement, alsook niet financiële risico's zoals: uitbestedingsrisico, compliance risico en reputatierisico. Voornoemde rapportages zijn ook beschikbaar voor het VO. Uit de meest recente rapportage blijkt 1 element op rood te staan, zijnde "voldoet niet aan de risicobereidheid" van het fonds en dat betreft de premiedekkingsgraad die onder druk blijft staan als gevolg van verdere daling van de rente. Dit punt is dan ook regelmatig terugkerend item in de dialoog tussen bestuur en VO.

Oordeel:

- Het bestuur heeft zichtbaar aandacht voor risicobeheersing. Het VO wordt actief betrokken bij risico onderkenning en beheersing door het fonds.

Aanbeveling:

- Het VO heeft geen aanbevelingen ten aanzien van risicobeleid.

8. Beleggingsbeleid

Norm:

- Het beleggingsbeleid moet passend zijn bij de lange termijn ambitie (uitgangspunten vanuit ALM-context). Het bestuur rapporteert hierover aan het VO.
- Het bestuur betreft belanghebbenden bij keuzes in het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen.
- Eventuele uitruilen tussen rendement, kosten, risico en ESG worden inzichtelijk gemaakt.

Bevindingen:

- In 2018 is geen ALM Studie uitgevoerd, aangezien deze reeds in 2017 plaatsgevonden heeft. Het fonds heeft in 2018 een aantal verschuivingen in de beleggingsportefeuille doorgevoerd, waaronder een afbouw van de allocatie Hedge Funds en een ophoging van onder andere aandelen (ontwikkeld) en EM debt en private equity. Het VO kan concluderen dat de afweging t.a.v. risico, rendement en kosten zorgvuldig is uitgevoerd en passend is binnen de lange termijn context.
- In 2018 heeft het fonds de investeringen in tabak en kernwapens afgebouwd. De beslissing hiertoe is met diverse stakeholders afgestemd, zo ook met VO en de deelnemers. Daarnaast heeft het fonds in 2018 een eigen ESG-beleid ontwikkeld. Hiervoor is een werkgroep ingesteld bestaande uit bestuursleden, verantwoordingsorgaan en APG AM. Diverse input is meegenomen, zo is onder andere gekeken naar het beleid van andere opdrachtgevers binnen APG en naar het beleid van ondernemingspensioenfondsen binnen Nederland. Ook zijn de drie kernwaarden van het fonds meegenomen en is gekeken naar de speelruimte welke het fonds heeft. Het resultaat is een beleid waarin naast een verduidelijking van visie, beleggingsovertuiging, kernwaardes een aantal dilemma's worden benoemd bij de fonds keuzes voor verantwoord beleggen. Tevens is het proces beschreven dat voortaan wordt gevolgd om te bepalen of sectoren zich lenen voor investeringen conform het geformuleerde beleid. Het verantwoord beleggingsbeleid vraagt om meer transparantie over beleggingskeuzes en regelmatige communicatie naar deelnemers. Ten aanzien van de verantwoording over het ESG beleid blijft het inzicht in de uitruil tussen rendement en ESG echter complex.
- In 2018 is het Treasury Center ontmanteld en de derivatenhandel tussen het fonds en marktpartijen ingeregeld. Dit betekent dat het fonds nu zelfstandig voor eigen rekening en risico derivaten verhandelt. Het fonds heeft hiervoor onder andere een Counterparty Risk Policy, een Collateral Policy en Liquidity Risk Policy opgesteld. Ook zijn staatsobligaties uit de fondsen voor gemene rekening overgeheveld naar gesepareerde rekeningen ten behoeve van onderpand voor de derivatentransacties.
- Fiduciair management heeft het bestuur en VO grondig kennis gegeven van hun proces. Het VO juicht met name de grondige gezamenlijke review van de belegging categorieën, middels mandaatreviews en investmentcases, door Bestuur en Fiduciair management toe. Hierbij worden ook de kosten voor de beleggingen meegenomen. PPF- APG belegt momenteel met name in APG fondsen die actief worden beheerd.

Oordeel:

- Het VO is van mening dat het bestuur in het afgelopen jaar een goede uitvoering heeft gegeven aan de gestelde normen en een evenwichtige belangenafweging heeft nagestreefd bij besluitvorming.

Aanbeveling:

- Het VO begrijpt de complexiteit ten aanzien van het inzichtelijk maken van consequenties van de ESG keuzes, desalniettemin vraagt het VO de mogelijkheden ten aanzien van het vergroten van dit inzicht te onderzoeken.
- In relatie tot de relatief hoge kosten voor vermogensbeheer beveelt het VO aan om in overleg met Fiduciair Management tevens alternatieven voor actief beheer, zoals beleggen in indexfondsen, te onderzoeken.